

dus meer het karakter van een kroniek dan van een motorische kracht blijkt te bezitten — lijkt mij als onderdeel der algemeene cultuur-historie volstrekt niet zonder waarde en belang.

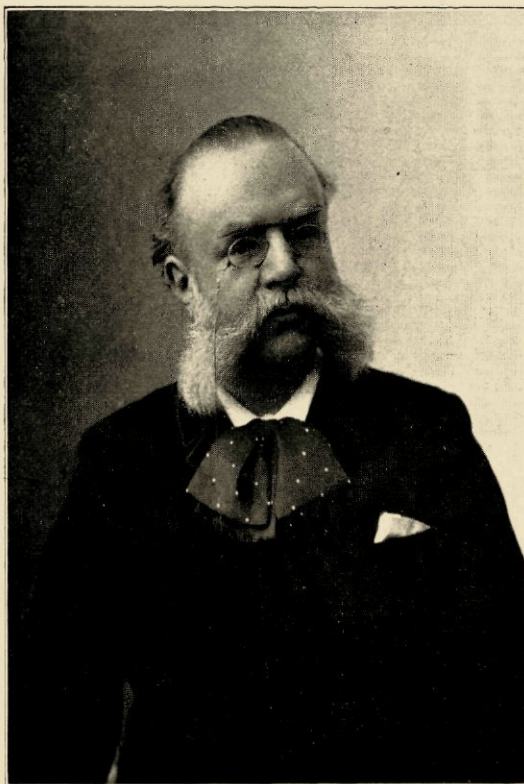
Reeds eenmaal deed ik het uitkomen — in Januari 1914, bij het schrijven van een kort „In memoriam" C. H. Robbers, vele jaren een der uitgevers van ons maandschrift — Elseviers is begonnen als een uitgeversonderneming. Doch deze uitgeversonderneming was in haar soort bijzonder hooggestemd. Het was mijn vader, J. G. Robbers, die al eenige jaren vóór 1891 omging met het plan, een nederlandsche geïllustreerde revue op te richten, iets als Harper's of Scribner's Monthly, en die in Januari 1891 uitvoering aan dat plan gaf. Zulk een onderneming was, en is nog steeds, voor een klein taalgebied als het onze, lang geen geringe of gemakkelijke taak. En dat vooral wanneer zij, zooals in ons geval, niet

op geringe schaal of benepen wijze wordt aangevast. Er waren bij den aanvang niet minder dan vijf redacteuren: Jan ten Brink, H. J. Schimmel, Joan Berg, J. Hoyneck van Papendrecht en F. H. Kaemmerer, allen mannen van naam in het toenmalig Nederland, en ook werd aanstonds, en met vrucht, gepoogd medewerkers te winnen onder de meest bekende nederlandsche publicisten. De bedoelingen blijken zelfs wijscher geweest te zijn dan zij tegenwoordig heeten mogen, het eerste

titelblad vermeldt de woorden: „Verzameling van nederlandsche kunstwerken, geïllustreerd door nederlandsche kunstenaars". Alleen een Robertus Nurks zou hierbij kunnen vragen, of de inhoud ook werkelijk alleen uit kunstwerken bestond, maar niet tegengesproken kan worden, dat inderdaad in die eerste jaren vele hollandsche belletristische bijdragen geïllustreerd werden door nederlandsche teekenaars. Dat dit de onderneming kostbaar maakte, zal ieder een wel begrijpen.

Doch buitendien was in die jaren rond 1890 de techniek der fotochemische reproductie nog lang niet zoo perfect en verfijnd als tegenwoordig, vandaar dat vele illustratieve teekeningen, of in het tijdschrift besproken kunstwerken, aan graveurs werden toevertrouwd om ze weer te geven door de houtgravure. De houtgraveerkunst werd echter in Nederland bijna niet meer beoefend. Althans om bekwame reproducteerendegraveurs

te vinden moest men naar Parijs. Daar waren er wel, maar ze moesten ook betaald met Parijsche prijzen. In Parijs woonden toen trouwens ook twee der redacteuren van Elseviers, Berg en Kaemmerer, in Parijs eveneens werden de meeste zincografische reproducties gemaakt, n.l. bij de gebroeders Guillaume, dezelfden die de clichés maakten voor de bekende geïllustreerde uitgaven van Daudet's Sapho en Tartarin, toen iets nieuws op dit gebied en algemeen bewonderd. Zoo

DR. JAN TEN BRINK.